

recognize their responsibility but because they would be subordinate only to their own interest and their own happiness.

Plato is aware of the gap that there is between theory and practice in all political regimes . It is the point where he takes the empirical approach by upholding that the probable outcome of too much freedom is only too much slavery in the individual and the state. Probably, tyranny develops out of democracy- from the height of liberty, which he considers as the fiercest extreme of servitude . In contrast, Constant remains adamant that individual liberty is the only true liberty while he maintains that political liberty is its guarantee. Still he believes that, sacrificing individual liberty in order to guarantee political liberty, surely means that political liberty will be detached as well. While he is convinced that social responsibility will safeguard the context of a political and individual liberty, thus trusting the nations more than the nations which indulge in enjoyment could trust themselves, he claims that the only effective policy is loyalty and legality; obedience to the laws. Thus, Constant theoretically insists on the irreducibility of political participation while he accepts, even indirectly, that the individual's subordination should avert some of the political arbitrariness. Constant tends to entrust to the institutions much more than he entrusts to the people themselves. Plato, on the other hand, within a Polis system that seems at the beginning more authoritative than Constant's, manages to include a more profound democratic reference by offering civic education to all and by having them be subordinated only to the law, not to the people in power. That is a major but indeed highly functional antithesis, with potential political benefits. Both theories seem problematic, nonetheless, to the point of how a democracy would be essentially possible when demanding particular subordinations, even if deliberation is asserted. In a post-war world this seems absolutely crucial. Otherwise said: would it be acceptable or even practicable to say today that in order to achieve a level of political freedom, on a functional status, that can guarantee the subsistence of the democratic state, one should be prepared to yield to a prior political homologation of one's singular inferiority in front of the common will? This may be more than a prima facie or declarative necessity for states and individuals, one that could be giving democracy an inner or structural defect which would place it perennially in crisis.

УДК 327(477:4)

Борис ГУМЕНЮК
(м. Київ)

Роль і місце України в новій системі європейської безпеки

Перша чверть ХХІ ст. в історії людської цивілізації закарбується тим, що вона стала відліком формування нової моделі світоустрою, всіх його базових складових – системи міжнародних відносин, регіональних і глобальних безпекових інститутів, світового економічного простору, науково-технологічної сфери тощо. Попри відому і досить широковживану свого часу тезу професора Стенфордського університету Френсіса Фукуями «про кінець історії» події

сьогодення розгортаються таким чином, що стає очевидним – історія, абсолютна нова історія тільки починається.

Її прогнозування навіть короткотермінове, не кажучи вже про середньострокові обрії – справа дуже складна і практично невиконувана – надто багато чинників потрібно враховувати, надто висока невизначеність подій і ймовірність різноманітних сценаріїв їх подальшого розвитку. Проте незаперечним є твердження, що після нашої Перемоги у війні з російським агресором в новій системі світових, особливо європейських координат Україна обійматиме принципове нове вагоме місце.

Не можна не погодитись із думкою наукового співробітника «Канадської міжнародної ради», колишнього заступника голови дипломатичної місії Канади в москві Кріса Александера, який зазначив: «Звісно ж, в першу чергу поразка Москви у війні буде вигідна самому Києву. Почнеться ера справжньої незалежності та європейської інтеграції. А післявоєнна Україна стане джерелом натхнення для молодих демократій по всьому світу. Процес відбудови буде довгим, але нова Україна, яка постане з руїн, стане цінним членом європейської спільноти з сильним почуттям національної гідності і повністю оновленою інфраструктурою».

Які ж є підстави стверджувати, що Україна в новому повоєнному світоустрої обійме принципове вагоме місце і які існують чинники, що можуть цьому перешкодити?

Провал російського бліцкригу дякуючи неймовірному героїзму та військовій майстерності ЗСУ, які вони демонструють на полях чисельних битв на території України після сумнозвісного 24 лютого, руйнування плану захопити столицю держави – Київ в поєднанні з вражаючою консолідацією та згуртуванням всіх патріотично-свідомих сил, які незламним щитом стали на заваді ворогові – від підрозділів інститутів територіальної оборони до ефективно діючих волонтерських груп, представників всіх силових структур разом з невтомними українськими лікарями, пожежниками, робітниками транспорту та інших критично важливих комунальних служб продемонструвало всьому світу факт народження нового феномену – політично згуртованої української нації. Тієї нації, яка після Другої світової війни після Чорнобиля, втретє стала на захист Європи, а по великому рахунку і світу, від фашистсько-руйнівних сил, які сповідують принципи тоталітаризму, обожнюють садомозахистське національне пригноблення, шанують філософію рабства і покори, а свій розвиток бачать не в реальному майбутньому, а в міфологічно вигаданому минулому, яке вони вбачають за свій обов'язок силоміць нав'язати як ближнім, так і дальнім сусідам. Остання публікація экс-президента рф медведєва, в якій підкреслюється, що основною метою війни рф проти України є завдання «обнулити українську ідентичність» (а далі ідентичність прибалтійських народів, Польщі) і створити зону проросійського впливу від «Лісабона до Владивостоку» є яскравим підтвердженням цих божевільних планів.

Україна рішуче стала на заваді їх здійсненню. Народи Європи, їх політичне керівництво повинні бути безмежно вдячні Україні за те, що вона прийняла на

себе мордорівський удар, націлений на руйнування незаперечних європейських цінностей, до яких належать – верховенство права, конкурента реально діюча економіка, зріле громадянське суспільство, базові соціальні пакети для задоволення нормальних умов життя всіх верств населення – від молоді до людей, які досягли пенсійного віку і комфортно себе почувають в цьому статусі. Ці цінності є орієнтиром і для нас, для української громади. Їх тотальне заперечення з боку москви, її незграбна внутрішня політика, яка привела багату на сировинні ресурси країну на грань глибокої економічної кризи, експансіонізм і загарбницька поведінка у зовнішній політиці є підґрунтям тих мотивів, що і спричинили широкомасштабну війну рф проти України із химерними мріями про її продовження аж «до Лісабону». Але цим хворобливим геополітичним маренням ніколи не вдасться здійснитися. Історія це вже проходила. Останній урок – результати Другої світової війни і як її міжнародно-правовий підсумок – Нюрнберзький трибунал.

Рано чи пізно війна закінчиться і завершиться нашою Перемогою. А це означає ще і те, що зворотньою стороною цієї Перемоги буде поразка рф. Ця поразка неминуче призведе до її глибокого багатоаспектного переформатування. На кону буде саме існування федерації як форми державно-політичного устрою, відтак її нового місця і ролі в оновленій світовій «системі Менделєєва». Валентність України в рази зросте, тому її роль і місце в післявоєнній системі європейської, а з часом і євроатлантичної безпеки будуть принципово вагомими. Перефразовуючи відому фразу Ю. Андруховича, що «Європа без нас це - не доЄвропа» стверджую, що і «НАТО без нас це – не доНАТО». Керівництво цього військово-політичного оборонного Альянсу може тільки мріяти, щоб до його складу увійшов такий вагомий компонент, як ЗСУ. В цьому сенсі між нами уже склались дієві партнерські відносини і дякуючи їм, колосальній військово-технічній, тренувально-професійній підтримці, яку НАТО надає нам в цій борні разом з країнами ЄС (за це їм з нашого боку щира вдячність!) наші Збройні Сили можуть на стабільній основі поповнювати свій потенціал, а відтак наносити нищівні удари по ворогу і гнати його з рідної землі. Враховуючи формат тез, не буду детально зупинятись на цьому важливому питанні, а саме підтримці України з боку наших західних партнерів, вона, безумовно, є критично важливою і дієвою, хоча, як на мене, могла б бути більш своєчасною і масштабнішою, що пришвидшило б День Перемоги. Це – тема окремого дослідження. В моєму виступі я хочу зазначити лише ту тезу, що в умовах героїчної боротьби України проти російських загарбників наша держава стала ще більш близькою в контексті її європейської ідентичності, євроінтеграційного вибору, а відтак безпековий сегмент Європи, євроатлантичного співробітництва в цілому тепер уже уявити без нашої участі в ньому неможливо. З цього приводу Президент України В. Зеленський заявив: «Україна готова приєднатись до Альянсу хоч завтра, навіть, якщо Росія проти цього» і далі – «якщо завтра нам запропонують вступити в НАТО – не гратися знову із нашим життям, а серйозно – значить, будемо вступати».

Що ж може стати на заваді реалізації цієї стратегії? Головною перепорою, на мою думку, є недовершеність в побудові національно-модернізованої держави. Якщо після Перемоги залишиться неперереформованою наша політична і соціально-економічна модель, яка має всі ознаки фінансово-політичного олігархату, із нерозворушеним вуликом тіньової економіки, з недеформованою судовою системою, незрілим громадянським суспільством, то дуже швидко імпульс політичної консолідації суспільства в період боротьби проти зовнішнього ворога втратить свою інерцію і країна знову опиниться в умовах, коли держава, її ключові інститути будуть під впливом окремих угруповань. Їх наявність не несе смертельної загрози створенню міцної, консолідованої, самоідентичної держави під назвою Україна. Вони – ці групи, як правило, вдалі бізнес проєкти, професійно керовані, які приносять колосальні прибутки їх господарям і вони, як правило, діють в ключових галузях економіки. Але їх інтереси об'єктивно не співпадають з корінними інтересами держави, не сприяють її національному розвитку і зміцненню. Тому завдання українського суспільства після Перемоги не втратити колосальну енергію захисту держави не тільки в боротьбі із зовнішнім ворогом, а акумулювати її в площину внутрішнього переобладнання, звичайно, конституційними, політичними методами у межах існуючого законодавчого поля. Для цього потрібно переобрати Верховну Раду, прийняти такі нові запобіжники, які б унеможливили б існування антидержавницьких сил в органах влади будь-якого рівня, законодавчо загорнули б великий бізнес у розбудову і зміцнення ЗСУ, всього ВПК держави, і навпаки, максимально лібералізували б діяльність малого і середнього бізнесу, встановили б серйозні пільги для нього на весь відбудовчий період від трьох до п'яти років. Ці заходи є очевидними і я не буду продовжувати їх перелік, тому що тут потрібно сприйняти саму ідею – крона дерева і його стовбур можуть протистояти буревіям тільки тоді, коли дерево має міцну кореневу систему.

Тому наша вагома роль в нових європейських реаліях зросте в рази не тільки тоді, коли із країнами-союзниками ми подолаємо зовнішнього ворога, а лише тоді, коли ми матимемо власну міцну державу, яка опиратиметься насамперед на власні сили і, на яку жоден потенційний загарбник побоїться навіть косо глянути. Певен, що досягнення цих амбітних завдань нам під силу і іншого шляху розвитку для нас просто не існує.

УДК 001.102-049.5

Ксенія ТОКАРЄВА
(м. Київ)

Перспективи розвитку інформаційної безпеки України

Процеси, які сьогодні відбуваються в Україні, підтвердили існування потреби в розвитку інформаційної безпеки держави як невід'ємного елементу системи оборони. Частиною російської агресії проти України з початку війни стала